

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 10 juli 2018
DATUM AB VERGADERING : 18 september 2018
PORTEFEUILLEHOUDER : H. Pereboom
REGISTRATIENUMMER : Z/17/008675-84543
OPSTELLER : Dity Langendijk, telefoonnummer +31882331640

CATEGORIE: Bespreekstuk

 waterschap

ONDERWERP

Overdracht peilbeheer Zuidoost Drentse Kanalen

VOORSTEL

1. Het peilbeheer op de Zuidoost Drentse kanalen overnemen van de provincie Drenthe per 1 oktober 2018.
2. Het Waterakkoord Drenthe 2018 (bijlage 1) sluiten, waarmee de wateraanvoer en de kostenverrekening voor zowel Zuidoost Drentse Kanalen als de Drentse Hoofdvaart wordt geregeld.
3. Een krediet van € 125.000 beschikbaar stellen voor de bijdrage aan het onderhoud van de Drentse Hoofdvaart welke dit jaar wordt uitgevoerd door de provincie Drenthe.

SAMENVATTING

De provincie Drenthe is op dit moment zowel scheepvaartbeheerder als peilbeheerder van de Drentse Kanalen (de Zuidoost Drentse kanalen en de Drentse Hoofdvaart). De waterschappen kunnen door het overnemen van het peilbeheer van de Drentse kanalen (nog) beter de water aan- en afvoer met de rest van het gebied afstemmen. Bij overdracht worden de streefpeilen en de afmetingen van de kanalen niet aangepast. De fysieke overdracht betreft voor WODOdelta vier gemalen en aflatwerken gelegen in de Zuidoost Drentse kanalen tussen Meppel en Noordscheschut (bij Hoogeveen). De provincie Drenthe blijft scheepvaartbeheerder en blijft in die hoedanigheid de sluizen en kanalen beheren en onderhouden.

Dit voorstel betreft de overdracht van het peilbeheer van de Zuidoost Drentse kanalen. Vanuit pragmatische overwegingen volgt de overdracht van de Drentse Hoofdvaart later. Het waterschap WODOdelta en de provincie hebben de intentie om voor 2020 het peilbeheer van de Drentse Hoofdvaart over te dragen. In het nieuwe waterakkoord is al rekening gehouden met de eindsituatie. Tot de overdracht van de Drentse Hoofdvaart geldt voor dat kanaal nog het waterakkoord van 1994, na overdracht het hier voorliggende waterakkoord.

De provincie Drenthe voert conform de afspraken in het waterakkoord van 1994 groot onderhoud uit op de Drentse Hoofdvaart en vraagt daarvoor een bijdrage van € 125.000. Ook dat is in dit voorstel opgenomen.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

In augustus 2012 heeft het Algemeen Bestuur van Reest en Wieden ingestemd met het onderzoek naar de consequenties van de overdracht. In de (meerjaren)begroting is de overdracht sindsdien steeds benoemd. In de Commissievergadering van 30 augustus 2016 van WDODelta is de overdracht van de Drentse kanalen toegelicht. Na instemming van alle partijen worden de overeenkomsten ondertekend in oktober 2018.

OMGEVING EN PARTNERS

De provincie Drenthe draagt op de Zuidoost Drentse kanalen vier gemalen over aan WDODelta en daarnaast ook drie gemalen over aan het waterschap Vechtstromen. Beide overdrachten vallen binnen het waterakkoord Drenthe.

Bij de actualisatie van het waterakkoord zijn de uitgangspunten van het waterakkoord Drenthe, ten aanzien van de taakuitvoering, ongewijzigd gebleven. Inspraak is niet nodig omdat de afspraken in het waterakkoord vrijwel geen consequenties hebben voor stakeholders anders dan de deelnemende waterschappen. Het feitelijk beheer wijzigt niet. De waterschappen nemen de bestaande uitgangspunten voor het beheer over, zoals de te hanteren waterpeilen en de feitelijk verdeling van wateraanvoer. Om deze reden is in afstemming met de partijen afgezien van een ter inzage legging.

De actualisatie van dit waterakkoord is tot stand gekomen in nauwe samenwerking en afstemming met de betrokken waterbeheerders en vaarwegbeheerder binnen het aanvoergebied van het Drents aanvoersysteem. De waterbeheerders en vaarwegbeheerder zijn de waterschappen WDODelta, Vechtstromen, Hunze en Aa's, Noorderzijlvest, het Wetterskip Fryslân, Rijkswaterstaat en de provincie Drenthe. Na bestuurlijke vaststelling zal de omgeving, (direct) betrokkenen en belanghebbenden worden geïnformeerd over de overdracht van het peilbeheer middels een persbericht. Meldingen en vergunningaanvragen ten aanzien van de water aan- en afvoer dienen in het vervolg bij de waterschappen te worden ingediend. Het feitelijke peilbeheer verandert niet.

FINANCIËN

Lastenoverzicht exclusief investeringen overdracht Zuidoost Drentse kanalen

In het onderstaand overzicht zijn de jaarlijks verwachte netto lasten voor de situatie voor en na overdracht van de Zuidoost Drentse kanalen weergegeven. Onder de noemer "huidige situatie" zijn de werkelijk betaalde lasten uit het boekjaar van 2015 (voorbeeldjaar) getoond. De nieuwe situatie toont de verwachte lasten bij de herziene verdeling gebaseerd op het voorbeeldjaar. De werkelijke lasten kunnen per jaar fluctueren, afhankelijk van de hoeveelheid aangevoerd water in dat jaar.

Netto kosten Zuidoost Drentse Kanalen (excl. investeringen)	
Huidige situatie:	
Bijdrage WDODelta aan de provincie	€ 584.000
Situatie na overdracht	
Exploitatiekosten (4 gemalen)	€ 230.000
Personeelskosten	€ 60.000
Bijdrage bakbeheer WDODelta aan de provincie*)	€ 121.500
Bijdrage aanvoerkosten van andere waterschappen aan WDODelta o.g.v. het waterakkoord **)	-€ 165.000
Totaal (nieuwe situatie WDODelta)	€ 246.500
Verschil structureel (impact op begroting)	€ -337.500

**) bakbeheer betreft het in stand houden van het profiel van de kanalen (baggeren, onderhouden van de beschoeiing en maaien van het kanaalpand).*

****) de gemalen langs de Hoogeveense Vaart voeren water aan naar waterschap Vechtstromen en Hunze en Aa's; de kosten die hiermee gemaakt worden naar rato van het opgevoerde water doorbelast.*

Uit het bovenstaande blijkt dat de overdracht van de Zuidoost Drentse kanalen er toe leidt, dat de lasten voor WDODelta circa € 337.500 per jaar lager worden. Het voordeel komt met name doordat het waterschap WDODelta in de huidige situatie een forse bijdrage aan de provincie betaalt voor het totale beheer van de Zuidoost Drentse kanalen (peilbeheer, bakbeheer en scheepvaartbeheer). Bij de overdracht van het peilbeheer is afgesproken, dat het waterschap geen bijdrage meer doet aan het scheepvaartbeheer en een lagere jaarlijkse bijdrage betaalt aan het bakbeheer. De exploitatiekosten voor de gemalen zijn per gemaal enkele duizenden euro's meer als gevolg van de BTW die het waterschap verschuldigd is en intensiever onderhoud conform de uitgevoerde inspecties. Per saldo zijn de kosten voor WDODelta echter aanzienlijk lager.

Voor de volledigheid moet worden opgemerkt, dat in het waterakkoord al rekening wordt gehouden met de overdracht van het peilbeheer van de Drentse Hoofdvaart (voorzien voor 2020). Die overdracht zal leiden tot hogere kosten voor het waterschap. Per saldo zal de overdracht van alle kanalen (excl. Investeringen) tezamen een jaarlijks financieel voordeel opleveren van ca. € 200.000.

Groot onderhoud (Investeringen) Drentse kanalen

Ongeacht de overdracht van de Drentse kanalen (Zuidoost Drentse kanalen en Drentse Hoofdvaart) zal er, gezien de levensduur van de gemalen, groot onderhoud moeten plaatsvinden. Ook wanneer er geen overdracht plaatsvindt, worden de kosten hiervoor doorbelast aan het waterschap (naar rato van belang). In de meerjarenraming 2018-2021 is reeds rekening gehouden met toekomstige investeringen aan de gemalen en aflatwerken op de Drentse kanalen. Op basis van het nieuwe waterakkoord met de bijbehorende kostenverdeling en inspecties, zal een meerjarenprogramma worden opgesteld. Indicatief zijn de kapitaallasten € 100.000 per jaar voor de Drentse kanalen.

Kredietaanvraag onderhoud Drentse Hoofdvaart

Zoals gezegd blijft de Drentse Hoofdvaart vooralsnog in beheer bij de provincie. Dit jaar voert de provincie groot onderhoud uit op de gemalen en aflatwerken. Na inspectie en onderhoudswerkzaamheden aan een van de sluizen is gebleken, dat correctief onderhoud noodzakelijk is. Met dit onderhoud wordt de levensduur van de gemalen verlengd. Na rato van de verdeling van het huidige waterakkoord vraagt de provincie aan het waterschap een bijdrage van € 125.000.

(x €1.000)	Voorstel	Meerjarenraming 2018-2021
<i>Benodigd krediet (bruto)</i>	125.000	250.000
<i>Subsidies en/of bijdragen derden (externe dekking)</i>	0	0
<i>Jaar oplevering (start kapitaallasten t+1)</i>	2018	2018
<i>Kapitaallasten*)</i>	27,5	17,5
<i>Overige exploitatiekosten (-baten)</i>	0	0
Impact exploitatierekening	27,5	17,5

*) afschrijvingstermijn in dit voorstel is 5 jaar; in de meerjarenraming was 15 jaar gehanteerd.

RISICO'S

De schattingen van de kosten zijn gebaseerd op de situatie in 2015.

De kosten zijn zo goed mogelijk ingeschat en vergeleken met het beheer van onze gemalen. De wijzigingen op het lastenverloop zijn gepresenteerd op basis van het gemiddelde van de te verwachten lasten van de onderzochte gemalen. De werkelijk kosten in 2019 en daarna kunnen afwijken van deze raming vanwege andere weersomstandigheden, maar ook prijsontwikkelingen. In een droog jaar wordt meer water opgepompt en kosten gemaakt dan in een nat jaar. Daarbij werken en administreren waterschappen anders dan de provincie.

Om het risico op verrassingen van onverwachte kosten te voorkomen, is een inspectie voor de Zuidoost Drentse kanalen uitgevoerd en wordt er jaarlijks een overleg gevoerd op managementniveau om de meerjarenplanning door te spreken en, daarmee samenhangend, de verwachte bijdrage voor investeringen.

De bijdrage bakbeheer betreft een voorschot.

De provincie rekent de werkelijke kosten van het bakbeheer (baggeren, onderhouden van de beschoeiing en maaien van het kanaalpand) af op basis van nacalculatie. Aanbestedingen en meer/minderwerk kunnen leiden tot hogere of lagere kosten. De risico's zijn echter beheersbaar omdat werkzaamheden alleen kunnen plaatsvinden met instemming van de waterschappen. Na 5 jaar kan het voorschot worden aangepast.

TOELICHTING

Aanleiding van de overdracht

De provincie Drenthe is op dit moment eigenaar van de Drentse kanalen en voert hier zowel het peilbeheer als het scheepvaartbeheer uit. In het verleden waren er veel kleinere waterschappen die allemaal belang hadden bij het peilbeheer op de Drentse kanalen. Het was daarom logisch dat de provincie het peilbeheer op de Drentse kanalen voerde en de kosten deelde met de waterschappen. Nu er meerdere fusies hebben plaats gevonden en de Waterwet in werking is getreden, is er geen reden meer dat de provincie het peilbeheer uitvoert.

Door de kanalen over te nemen geeft het waterschap invulling aan de Waterwet. De Waterwet kent immers in principe maar twee beheerders van het watersysteem, hetzij Rijkswaterstaat, hetzij een waterschap. Na overdracht van de kanalen is de provincie Drenthe geen peilbeheerder meer. De waterschappen kunnen door het overnemen van het peilbeheer van de Drentse kanalen (nog) beter de water aan- en afvoer met de rest van het gebied afstemmen.

Overdracht van het peilbeheer

In praktische zin heeft de overdracht van het peilbeheer van de Zuidoost Drentse kanalen als consequentie dat het waterschap Drents Overijsselse Delta vier pompgemalen en aflaten in beheer neemt en het waterschap Vechtstromen drie pompgemalen. Het is de bedoeling dat het waterschap WDODelta voor 2020 ook het peilbeheer (inclusief de pompgemalen) van de Drentse Hoofdvaart

overneemt. Deze gemalen zijn gelegen in het beheergebied van waterschap Drents Overijsselse Delta (tussen Meppel en Assen). U ontvangt hierover te zijner tijd een afzonderlijk voorstel.

Met de provincie is overeengekomen dat bij de overdracht van het peilbeheer geen personeel wordt overgenomen. De tijdsbesteding voor het beheer en onderhoud van de Zuid Oost Drentse kanalen (inclusief coördinatie van het waterakkoord) wordt geraamd op 1 fte. De formatie is hierop aangepast. Voor zover het gaat om personeelskosten voor het oppompen van water worden die verrekend met buurwaterschappen op grond van het waterakkoord.

Bijdrage aan het bakbeheer van de Zuidoost Drentse kanalen

De Zuidoost Drentse kanalen zijn in het verleden gegraven in opdracht van de provincie en de waterschappen. De aan- en afvoer vanuit het landelijke gebied werd hiermee beter geregeld. Het waterschap droeg bij aan de kosten van het gehele beheer van de Zuidoost Drentse kanalen, inclusief de kosten van het scheepvaartbeheer.

In de nieuwe situatie blijft het scheepvaartbeheer en het bakbeheer (baggeren, onderhouden van de beschoeiing en maaien van het kanaalpand) bij de provincie. Alleen peilbeherende taken worden overgedragen. Het waterschap draagt 21,7% (circa € 121.500,-) bij aan de kosten van het bakbeheer van de provincie.

Waterakkoord Drenthe

De overdracht leidt tot een aanpassing van het Waterakkoord Drenthe van 1994. Dit akkoord was nog gebaseerd op meerdere waterschappen en beschreef verschillende fasen van de overdracht tussen de provincie en Rijkswaterstaat. In het waterakkoord zijn afspraken vastgelegd voor de wateraanvoer, waarbij op basis van afname in droge periodes de kosten worden verdeeld. De provincie draagt in het waterakkoord van 1994 bij aan het deel van de kosten om het kanaalpand op peil te houden. Deze kosten vallen na de overdracht bij de nieuwe peilbeheerder.

In het nieuwe Waterakkoord Drenthe (bijlage 1) leggen de betrokken beheerders de afspraken vast ten aanzien van de wateraanvoer. Het kanalenstelsel in Drenthe vormt de hoofdader van het wateraanvoersysteem in Drenthe. Bij vrijwel elke sluis staat een gemaal dat het water in het hogere kanaalpand kan pompen. Vanuit de kanalen kan water worden ingelaten in de haarvaten van Drenthe en de veenkoloniale gebieden in delen van Groningen. Afspraken zijn nodig voor de verdeling van water, de werkwijze en de verrekening van de kosten. De belangrijkste wijzigingen betreffen de verdeling van het water en de toerekening van de kosten. De verdeling van het water onder droge omstandigheden is gebaseerd op de situatie zoals die zich heeft voorgedaan tijdens een langdurige droogte in 2006. De droogte van de afgelopen zomer zal worden meegenomen in de volgende evaluatie. Voor de verdeling van de kosten gaan partijen uit van het principe 'de gebruiker betaalt'. Ofwel, water dat zes maal is opgepompt is ongeveer zes maal duurder dan water dat slechts eenmaal is opgepompt.

De belangrijkste wijzigingen die zijn doorgevoerd zijn de volgende.

- Het waterschap Drents Overijsselse Delta neemt de coördinatie voor de verrekening van de kosten over van de provincie Drenthe.
- De maximale watervraag is geactualiseerd op basis van de watervraag in 2006.
- De aanvoerroute naar Hogeveen via de Drentse Hoofdvaart maakt geen onderdeel meer uit van het wateraanvoersysteem.
- De bijdrage van de vaste lasten en investeringen worden bepaald op basis van het belang van een pompgemaal en niet per aanvoerroute.

Overdracht Drentse Hoofdvaart (situatie na 2020)

Vanuit pragmatische overwegingen volgt de overdracht van de Drentse Hoofdvaart later. Het waterschap en de provincie hebben de intentie om voor 2020 het peilbeheer van de Drentse Hoofdvaart over te dragen. In het nieuwe waterakkoord is rekening gehouden met de nieuwe situatie. Tot de overdracht geldt voor de Drentse Hoofdvaart nog het oude waterakkoord, na overdracht het hier voorliggende waterakkoord.

BIJLAGEN

1. Concept Waterakkoord Drenthe 2018

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk